

2025-12-11
S2025/02097**Socialdepartementet**

Socialstyrelsen

106 30 Stockholm

Uppdrag till Socialstyrelsen att ge stöd i arbetet med att stärka kunskaperna i svenska språket hos personal i äldreomsorgen

Regeringens beslut

Regeringen ger Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram ett kvalitativt stöd till kommuner och verksamheter som bedriver äldreomsorg gällande hur de kan arbeta för att personalen ska ha den kunskapsnivå i svenska språket som behövs för att utföra insatser med god kvalitet. Myndigheten ska kontinuerligt stödja utförare av äldreomsorg, såväl kommunala som privata, i genomförandet av språkutvecklande insatser samt möjliggöra kunskapsutbyte mellan berörda aktörer. Socialstyrelsen ska därutöver:

- Ta fram stödmaterial med förslag på processer och rutiner för hur verksamheter fortlöpande kan arbeta med språkutveckling i det systematiska utvecklings- och kvalitetsarbetet enligt SOSFS 2011:9.
- Ta fram stödmaterial för hur verksamheterna kan arbeta med bedömningar av personalens kunskaper i svenska språket, både för befintlig och nyanställd personal.
- Ta fram stöd om hur arbetsplatserna aktivt kan arbeta för att organisera och utforma arbetet på ett sätt som främjar språkutveckling och medarbetare som behöver särskilda insatser.
- Ta fram ett stöd för chefer för att organisera och erbjuda en språkutvecklande arbetsplats.
- Utforma ett underlag för en kurs i svenska språket och kommunikation med fokus på det språk som används i

äldreomsorgen som utförare av äldreomsorg, såväl kommunala som privata, kan använda för att tillhandahålla en sådan kurs. I arbetet ska myndigheten överväga om underlaget även bör rikta sig till funktionshindersomsorgen.

- Kontinuerligt informera och stödja utförare av äldreomsorg, såväl kommunala som privata, i genomförandet av språkutvecklande insatser.
- Skapa förutsättningar för att kunna följa upp genomslaget av stöden för berörda målgrupper.

Socialstyrelsen ska senast den 29 maj 2026 lämna en muntlig redovisning av framtagandet av stödmaterialet för processer och rutiner om hur verksamheter fortlöpande kan arbeta med språkutveckling i det systematiska utveckling- och kvalitetsarbetet. Myndigheten ska vid samma tillfälle även redovisa den del av uppdraget som avser framtagandet av stödmaterial för hur verksamheterna kan arbeta med bedömningar av personalens språkkunskaper. Socialstyrelsen ska för berörda aktörer tillgängliggöra och informera om stödmaterialet senast den 1 juli 2026.

Socialstyrelsen ska senast den 18 december 2026 redovisa uppdraget om stödmaterial samt ett underlag för en kurs i svenska språket och kommunikation med fokus på det språk som används i äldreomsorgen.

Socialstyrelsen ska senast 15 september 2027 redovisa den del av uppdraget som avser framtagandet av stöd om hur arbetsplatserna aktivt kan arbeta för att organisera och utforma arbetet på ett sätt som bl.a. möjliggör att personalen ska kunna medverka vid språkutvecklande insatser.

Socialstyrelsen ska årligen redovisa uppdraget den 31 oktober med en första redovisning 2027. Socialstyrelsen ska senast den 31 oktober 2030 lämna en slutredovisning av uppdraget.

Socialstyrelsen ska när uppdraget utförs föra dialog med Sveriges kommuner och regioner, relevanta arbetsmarknadsorganisationer, Stockholms universitet, Språkrådet, Skolverket samt andra relevanta aktörer.

Samtliga redovisningar ska lämnas till Regeringskansliet (Socialdepartementet). Redovisning av respektive uppdrag ska hänvisa till diarienumret för detta beslut.

Ärendet

Det är angeläget att äldre personer inom äldreomsorgen kan förstå och göra sig förstådda. Goda språkkunskaper hos personalen är en förutsättning för patientsäkerhet. I detta sammanhang är goda kunskaper i svenska språket och förmåga att kommunicera, både muntligen och skriftligen, en grundförutsättning. I socialtjänstlagen (2025:400) finns inga uttalade krav på att personalen ska ha några särskilda kunskaper i svenska språket. Det har dock i flera utredningar samt i Inspektionen för vård och omsorgs tillsyn uppmärksammats att det finns bristande kunskaper i svenska språket hos personal i äldreomsorgen.

Utredningen om språkrav för personalen i äldreomsorgen redovisade sitt betänkande Ett språkrav för språkutveckling (SOU 2024:78) i december 2024 med förslag om att det ska införas ett språkrav i socialtjänstlagen. I betänkandet framkommer att språkproblemen i äldreomsorgens verksamheter är landsomfattande. Samtliga verksamhetsföreträdare, oavsett regiform, framförde att de upplever bristande språkkunskaper hos personalen, även bland förstaspråkstalare och i flera yrkesgrupper, däribland även hos utbildade undersköterskor och vårdbiträden. Regeringen ser allvarligt på de konsekvenser som brister i språkkunskaper hos äldreomsorgens personal kan föra med sig. Ytterst kan bristerna medföra risk för den äldre personens säkerhet, hälsa och liv.

Regeringen beslutade den 13 november 2025 lagrådsremissen Ett språkrav i äldreomsorgen (S2025/01922) med förslag om att införa ett språkrav i socialtjänstlagen (2025:400). Bestämmelsen innebär att socialnämnden och verksamheten ska arbeta för att personal i äldreomsorgen har en kunskapsnivå i svenska språket som är relevant för att genomföra insatser. Regleringen föreslås träda ikraft den 1 juli 2026. I lagrådsremissen beskrivs också bl.a. verksamheternas behov av stöd i arbetet för att personalen ska ha den kunskapsnivå som krävs för insatserna.

Regeringen är angelägen om att utförare av äldreomsorg, såväl kommunala som privata, ska få goda förutsättningar att förbereda sig och kunna arbeta för att uppnå språkravet. I betänkandet SOU 2024:78 lyfts också vikten av

ett stödmaterial fram för en så skyndsam implementering som möjligt. Socialstyrelsen ska därför ta fram ett kvalitativt stödmaterial som kan underlätta arbetet för utförare av äldreomsorg, såväl kommunala som privata. Materialet ska omfatta stöd till processer eller rutiner som kan behöva tas fram för det fortlöpande utvecklingsarbetet eller uppföljningen. Det finns även fördelar med att tillämpa redan befintliga strukturer och arbetet med språkravet skulle därför kunna integreras i det systematiska kvalitetsarbetet enligt SOSFS 2011:9.

Ett nationellt och handfast stöd är viktigt för att en likvärdighet i hela landet gällande bedömningar ska kunna säkerställas. Socialstyrelsen ska därför också utveckla ett likvärdigt stödmaterial innefattande praktiska verktyg för att bedöma den reella språkliga kompetensen hos såväl befintlig som nyanställd personal för genomförande av insatser inom äldreomsorgen. Stödet ska kunna användas fortlöpande för att också kunna bedöma den språkliga utvecklingen. Socialstyrelsen kan med fördel utgå från det redan befintliga materialet som myndigheten tagit fram gällande bedömning och utveckling av språkförmåga i äldreomsorgen (S2022/02057) samt relevant underlag från SOU 2024:78.

För att den befintliga personalens språknivå ska kunna bibehållas och utvecklas behöver äldreomsorgens arbetsplatser arbeta aktivt med, och avsätta tid för, språkutveckling. Socialstyrelsen ska därför också utveckla ett stöd för arbetsplatser att organisera arbetet och utforma arbetsmiljön på ett sätt som bl.a. möjliggör att personalen ska kunna medverka vid språkutvecklande insatser. Vidare behöver cheferna vara väl insatta i vilka förutsättningar som behövs för en språkutvecklande arbetsplats och hur t.ex. språkombud kan utöva sin roll. Socialstyrelsen ska därför utveckla ett särskilt stöd för chefer och deras ledarskap.

Det är viktigt med en likvärdighet i den språkutbildning som erbjuds äldreomsorgens personal. Därför behövs ett nationellt underlag för en kurs i språk och kommunikation i äldreomsorgen som ska kunna användas av arbetsgivarna för att utforma eller upphandla en sådan kurs. Utbildningens fokus ska vara det svenska språket och det yrkesspråk som används i äldreomsorgen.

Regeringen beräknar att 6 500 000 kronor kommer att avsättas för uppdraget 2026, 4 500 000 kronor för 2027, 400 000 kronor för 2028, 400 000 kronor

för 2029 samt 200 000 kronor för 2030 under förutsättning att riksdagen anvisat medel för det aktuella anslaget.

På regeringens vägnar

Anna Tenje

Johanna Hedström

Kopia till

Statsrådsberedningen/Internrevisionen

Finansdepartementet/BA, K

Riksdagens socialutskott

Myndigheten för vård- och omsorgsanalys

Statens skolverk

Stockholms universitet

Språkrådet

Föreningen Sveriges socialchefer

Sveriges Kommuner och Regioner